

COR YA

Nr. 57 på "torsomodell"

Hjärtat. Beläget i mediastinum.

apex cordis YA

Bokst. A på "hjärtmodell"

Hjärtspetsen. Pekar normalt snett nedåt vänster. Kan ibland kännas i interkostalrum 5, strax medialt om bröstvårtan (mitten av klavikeln).

basis cordis

Hjärtbasen. Hjärtats bakre del, mitt emot hjärtspetsen, fr.a. bestående av vänster förmaks bakvägg, där vv. pulmonales mynnar.

sulcus coronarius

Kranskärlsfåran mellan förmak och kammare.

sulcus interventricularis anterior

Främre fåra mellan hjärtats kammare. Här löper a. och v. interventricularis anterior.

sulcus interventricularis posterior

Bakre fåra mellan hjärtats kammare. Här löper a. och v. interventricularis posterior.

atria cordis

Hjärtats förmak. Tar emot blodet innan det når kamrarna.

atrium dextrum

Nr. I på "torsomodell" och på "hjärtmodell".

Höger förmak.

auricula dextra

Bokst. a på "torsomodell" och på "hjärtmodell".

Höger förmaksöra. Blind utbuktning i höger förmak.

septum interatriale

Förmakens fibrösa skiljevägg.

fossa ovalis (foramen ovale)

Grop där foramen ovale funnits. Utgör i fosterutvecklingen förbindelse/shunt mellan höger och vänster förmak, men stängs normalt snart efter födseln p.g.a. tryckförändringar i cirkulationen och växer igen.

atrium sinistrum

Nr. II på "torsomodell" och på "hjärtmodell".

Vänster förmak.

auricula sinistra

Bokst. b på "torsomodell" och på "hjärtmodell".

Vänster förmaksöra. Blind utbuktning i vänster förmak.

valvae atrioventriculares

Hjärtklaffarna mellan förmak och kammare.

valva tricuspidalis (valva atrioventricularis dextra)

Bokst. h på "torsomodell" och bokst. e på "hjärtmodell".

Hjärtklaff mellan höger förmak och kammare. Har tre segel (~tricuspidalis).

valva mitralis (valva atrioventricularis sinistra)

Bokst. i på "torsomodell" och bokst. h på "hjärtmodell".

Hjärtklaff mellan vänster förmak och kammare. Har två segel (kallas även bicuspidalis)

anuli fibrosi

Syns ej på modell

Hjärtats bindvävsskelett. Totalt 4 fibrösa ringar, en ring kring respektive klaff, som tillsammans med mellanliggande bindväv förhindrar oönskad elektrisk överledning mellan förmak och kammare.

cuspis (pl. cuspides)

Klaffsegel. Tre i valva tricuspidalis och två i valva mitralis.

ostium atrioventriculare dextrum et sinistrum

Hålet mellan förmak och kammare.

ventriculi cordis

Hjärtats kammare.

OBS! Kompendiet är inte granskat av fakulteten, varför utbildningen inte kan ta ansvar för eventuella felaktigheter!

Modeller:

- Hjärtmodell
- Huvud i sagittal/frontalsnitt
- Helt kranium
- Öra
- Lilla alt. stora larynx och trachea
- Torsomodell
- Lunglobulus

ventriculus dexter

Nr. III på "torsomodell" och på "hjärtmodell".

Höger kammare.

valva trunci pulmonalis

Bokst. k på "torsomodell".

Lungartärens hjärklaff.

ostium trunci pulmonalis

Hålet som omväxlande täcks av lungartärens hjärklaff.

septum interventriculare

Bokst. B på "hjärtmodell".

Kamrarnas muskulösa skiljevägg.

ventriculus sinister

Nr. IV på "torsomodell" och på "hjärtmodell".

Vänster kammare.

valva aortae

Bokst. I på "torsomodell".

Aortaklaffen.

ostium aortae

Hålet som omväxlande täcks av aortaklaffen.

valvulae semilunares

Bokst. k på "hjärtmodell".

De halvmåneformade klaffseglen i valva aortae och valva trunci pulmonalis.

trabeculae carneae

Balkar av hjärtmuskulatur i hjärtlumen.

mm. papillares (sg. m papillaris)

Nr. 2 på "hjärtmodell".

Papillarmuskelnerna. Muskulösa utskott som reglerar atrioventrikularklaffarnas ställning via chordae tendineae.

chordae tendineae

Nr. 1 på "hjärtmodell".

Sentrådar mellan papillarmuskelnerna och atrioventrikularklaffarna.

myocardium

Hjärtats muskulära del.

endocardium

Hjärtats inre encelliga bindvävshinna. Ligger an mot hjärtmuskeln på hjärtats insida.

epicardium

Hjärtats yttre bindvävshinna. Ligger an mot hjärtmuskeln på hjärtats utsida. Kallas även lamina visceralis till pericardium serosum.

pericardium

Hjärtsäcken. Omger hjärtat och minskar friktionen för hjärtats arbete.

pericardium fibrosum

Syns på "helkroppssagittalsnittet".

Hjärtsäckens yttre, fibrösa lager. Till viss del sammanvuxen med diafragma.

pericardium serosum

Hjärtsäckens inre, serösa lager. Består av lamina parietalis och lamina visceralis

lamina parietalis

Yttre lager av pericardium serosum. Ligger an mot pericardium fibrosum.

lamina visceralis (epicardium)

Inre lager av pericardium serosum. Ligger an mot hjärtmuskeln. Kallas även epicardium.

cavitas pericardijaca

Hjärtsäckens hålrum mellan lamina parietalis och lamina visceralis. Innehåller serös vätska. Fyllnad med annan vätska (=tamponad) kan hämma hjärtats funktion.

OBS! Kompendiet är inte granskat av fakulteten, varför utbildningen inte kan ta ansvar för eventuella felaktigheter!

hjärtats retledningssystem

System för elektrisk transduktion genom hjärtat för optimal hjärtmuskelkontraktion.

nodus sinuatrialis

Bokst. A på ”hjärtmodell”.

Sinusknutan. Band av specialiserade muskelfibrer framför v. cava superioris inflöde i höger förmak. Står för normal hjärtrytm.

nodus atrioventricularis

Bokst. B på ”hjärtmodell”.

AV-knutan. Specialiserat muskelcellkomplex nedanför fossa ovalis, framför sinus coronarius mynning i höger förmak.

fasciculus atrioventricularis

Bunt av retrningsledande specialiserade muskelfibrer mellan AV-knutan och papillarmuskler.

truncus fasciculi atrioventricularis

Bokst. a på ”hjärtmodell”.

His bunt. Första delen av fasciculus atrioventricularis innan uppdelningen i höger och vänster skänkel.

crus sinistrum

Bokst. c på ”hjärtmodell”.

Vänster skänkel. Löper på vänster sida om septum interventriculare. Delar upp sig i en främre och en bakre gren i septum, vilka förgrenar sig vid papillarmuskler.

crus dextrum

Bokst. b på ”hjärtmodell”.

Höger skänkel. Löper på höger sida om septum interventriculare. Förgrenar sig vid papillarmuskler.

hjärtats kärl

a coronaria dextra

Nr. 4 på ”hjärtmodell”.

Höger kranskärl. Urspringer från aortabasen. Löper i sulcus coronarius.

ramus interventricularis posterior (PDA, engelsk förkortning)

Blodkärl på hjärtats baksida mellan kamrarna. Löper i sulcus interventricularis posterior.

a coronaria sinistra

Syns ej på ”hjärtmodell” (den stora). Syns emellertid som en liten prick på hjärtat till ”torsomodellen”.

Vänster kranskärl. Urspringer från aortabasen och löper under hjärtats auricula sinistra.

ramus interventricularis anterior (LAD, engelsk förkortning)

Blodkärl på hjärtats framsida mellan dess kammare. Löper i sulcus interventricularis anterior.

ramus circumflexus (LCX, engelsk förkortning)

Nr. 5 på ”hjärtmodell”.

Fortsättning av vänster kranskärl. Löper i fåran mellan förmak och kammare.

sinus coronarius

Ungefär sista 1,5 - 2 cm av den stora venen som löper in i höger förmak på ”hjärtmodell”.

Samlingsven i hjärtats bakre vägg. Bildas ungefär (definieras egentligen av en klaffstruktur) vid v. cordis magnas sammanflöde med v. obliqua atrii (döljs av höger hjärtöra på modell) och tömmer sig i höger förmak.

v cordis magna

Nr. 6 på ”hjärtmodell”.

Hjärtats huvudven. Löper från apex, i sulcus interventricularis anterior, till sinus coronarius.

v cordis media

Saknar nr. på ”hjärtmodell”.

Hjärtven på undersidan, mellan kamrarna. Löper i sulcus interventricularis posterior till sinus coronarius.

v cordis parva

Saknar nr. på ”hjärtmodell”.

Hjärtats ”lilla” ven som dränerar högersidan av hjärtat. Löper i kransfåran till sinus coronarius.

luftvägar

Andningsorganen, från näshåla till lungor.

nasus

Näsan.

nares

Näsborrharna. Yttre näsöppningar begränsade av näsvingar och septum nasi.

cavitas nasi

Näshålan. Hålrum för luktning, uppvärmning och fuktning av luft.

septum nasi

Nr. 10 på "Homer".

Nässkiljeväggen. Består av brosk, ben och bindväv.

choanae

Nr. 33 på "skallen".

De bilaterala bakre näsöppningarna.

concha nasalis superior

Bokst. a på "sagittalsnittet", nr. 11 på "Homer" och nr. 31a på "torsomodellen".

Övre näsmusslan. Belägen framför sinus sphenoidalis.

concha nasalis media

Bokst. b på "sagittalsnittet", nr. 12 på "Homer" och nr. 31b på "torsomodellen".

Mellersta näsmusslan. Täcker de flesta bihållemynningarna.

concha nasalis inferior

Bokst. c på "sagittalsnittet", nr. 13 på "Homer" och nr. 32 på "torsomodellen".

Understa näsmusslan. Täcker tår-näskanalen.

sinus maxillaris

Nr. 15a på "Homer".

Överkäkhålan. Bilateralt belägen under ögonhålorna och lateralt om näshålan.

sinus frontalis

Bokst. a på "sagittalsnittet".

Pannbenshålan. Medialt belägen ovanför ögonhålorna bilateralt om sinusens skiljevägg. Finns ej hos alla.

sinus ethmoidalis (cellulae ethmoidales)

Nr. 14 på "Homer".

Silbenshåligheter mellan näshålan och ögonhålorna.

sinus sphenoidalis

Bokst. b på "sagittalsnittet".

Kilbenshålan. Pariga bihålorna i kilbenet, ovanför nässvalget, under hypofysen (inträdesställe vid kirurgi).

meatus nasi superior

Översta näsgången. Mellan mellersta och övre näsmusslan.

meatus nasi medius

Mellersta näsgången. Mellan mellersta och undre näsmusslan.

meatus nasi inferior

Understa näsgången. Under undre näsmusslan. Här mynnar tårgången.

tuba auditiva

Nr. 6 på "örat".

Örontrumpeten. Förbindelse mellan svalget och mellanörat. Används för tryckutjämning. På öronkliniken känd som tuba eustachii.

pharynx

Svalget. Bakom näshålan, munhålan och struphuvudet.

pars nasalis pharyngis (nasopharynx, epipharynx)

Del av svalget bakom choanae ned till uvula palatina.

pars oralis pharyngis (oropharynx)

Del av svalget bakom munhålan från uvula palatina till epiglottis övre kant.

OBS! Kompendiet är inte granskat av fakulteten, varför utbildningen inte kan ta ansvar för eventuella felaktigheter!

pars laryngea pharyngis (*hypopharynx*)

Del av svalget bakom struphuvudet, från epiglottis övre kant till esofagus.

ostium pharyngeum tubae auditivae

Bokst. d på "sagittalsnittet".

Örontrumpetens (tuba auditiva) öppning till nässvalget.

vallecula epiglottica

Vallgravsliknande bilateral inbuktning framför epiglottis för salivdränage till matstrupen utan att dränka lungorna.

larynx

Nr 23 på "sagittalsnittet".

Struphuvudet

cartilago thyroidea YA

Nr II på "sagittalsnittet". Nr. 2 på "lilla larynx" och "stora larynx".

Sköldbrusket. Största larynxbrusket. Omger delvis de övriga. Vardagligt känd som "Adamsäpplet".

prominentia laryngea

Adamsäpplet. Synlig utbuktning överst på sköldbrusket.

cartilago cricoidea YA

Nr. III på "sagittalsnittet". Nr. 3 på "lilla larynx" och "stora larynx".

Ringbrusket. Ligger på trachea. Ledar mot sköldbrusket.

cartilago arytenoidea

Nr. 4 på "lilla larynx" och "stora larynx".

Kannbrusket. Pyramidliknande. Sitter på ringbrusket.

cartilago epiglottica

Struplockets elastiska bruskskelett.

trachea

Nr. 49 på "torsomodell".

Luftstrupen. Förbinder lungorna med svalget

bifurcatio tracheae

Nr. 54 på "torsomodell".

Luftstrupens delningsställe i höjd med kott T4-T5.

carina tracheae

Utskjutande ås inuti trachea vid bifurcatio tracheae. Starkt innerverad vilket medför starka hostattacker vid vidröring. Kan deviera vid patologiska tillstånd.

cartilagineae tracheales

Nr. 7 på "lilla larynx" och "stora larynx".

Luftstrupens hästskoformade hyalina bruskringar.

paries membranaceus

Nr. 14 på "lilla larynx" och "stora larynx".

Luftstrupens bakre, mjuka membranomuskulära vägg mot esofagus.

m trachealis

Glatt muskulatur mellan de fria ändarna på luftstrupens brosk. Viktig vid hostning.

bronchus principalis (dexter et sinister)

Nr. 55 (sinister) på "torsomodell" och bokst. A (dexter) och bokst. B (sinister) på "stora larynx".

Höger och vänster huvudbronk. Utgår direkt från trachea. Höger bronk är större och har mindre vinkel mot trachea vilket gör att aspirerade föremål vanligen hamnar där.

bronchus lobaris

Bronkerna till de fem lungloberna.

bronchus segmentalis

Nr. 1-10 (10 på varje sida) på "stora larynx" och nr. 1 på "lunglobulus"

Bronkerna till de sammanlagt tjugo lungsegmenten. Segment I-III går till ovanloberna. Segment IV-V går på höger sida till höger mellanlob och på vänster sida till den nedre delen (även kallad "lingula") av vänster ovanlob. Segment VI-X går till underloberna på respektive sida.

bronchioli

Nr. 2 på "lunglobulus".

Bronkernas fortsättning i lungparenkymet (flera delningar senare). Saknar brosk och är <1mm Ø.

bronchioli respiratorii

Nr. 3 på "lunglobulus".

Bronkiolernas mest distala förgreningar. Består till viss del av alveoler och hyser således en del gasutbyte.

ductuli alveolares

Ändförgreningar av bronchioli respiratorii vars väggar enbart består av alveoler. Utgör förbindelse till sacculi alveolares.

sacculi alveolares

Utvidgade ändstycken på ductuli alveolares. "Hela klasen". Byggs upp av sammanflödet från öppningarna till flera alveoler.

alveoli pulmonis

Nr. 4 på "lunglobulus".

Lungblåsorna. Här sker gasutbytet. Ø 0,1-0,9 mm (observera storleken!).

pulmones YA

Lungorna. Nedre gräns går att perkutera (lyssna efter ljudskillnad vid försiktig trumning med det egna långfingret dikt an mot patientens rygg).

pulmo dexter

Nr. 52 på "torsomodell" och nr. 10 på "kvinnlig toraxmodell".

Höger lunga. Består av tre lober, separerade av två inskränningar.

fissura obliqua (fissura major)

Sned inskränning mellan undre loben och mellanloben.

fissura horizontalis pulmonis dextri (fissura minor)

Horisontell inskränning mellan övre loben och mellanloben på höger lunga.

lobus superior YA

Bokst. a på "kvinnlig torsomodell".

Höger lungas övre lob.

lobus medius pulmonis dextri

Bokst. b på "kvinnlig torsomodell".

Höger lungas mellersta lob.

lobus inferior

Bokst. c på "kvinnlig torsomodell".

Höger lungas undre lob.

pulmo sinister

Nr. 53 på "torsomodell" och nr. 11 på "kvinnlig torsomodell".

Vänster lunga. Består av två lober, separerade av en inskränning.

fissura obliqua (fissura major)

Sned inskränning mellan undre och övre loben.

lobus superior et inferior

Bokst. d (sup.) och e (inf.) på "kvinnlig torsomodell".

Vänster lungas övre och undre lober.

lingula pulmonis sinistri

Den nedre delen av vänster lungas ovanlob. Motsvarar mellanloben som finns på höger lunga, men lingula räknas inte som en egen lob.

impressio cardiaca

Utrymme för hjärtat. Medial fördjupning på insidan av bägge lungorna.

OBS! Kompendiet är inte granskat av fakulteten, varför utbildningen inte kan ta ansvar för eventuella felaktigheter!

apex pulmonis YA

Lungans spets. När apertura thoracis superior. Kan protrudera över costa I och riskerar att punkteras vid placering av s.k. CVK (centralvenös kateter).

basis pulmonis YA

Lungans undre del. Ligger an mot diafragma.

hilum pulmonis

Lungporten. Lungans ingång för bronker, kärl (blod och lymfa) och nerver.

radix pulmonis

Lungroten. Utgörs av lungportens kärl (blod och lymfa), bronker och nerver.

pleura

Lungsäcken. Serös hinna med dubbla blad som går samman vid hilus pulmonis.

pleura parietalis

Lungsäckens yttre blad.

pleura pulmonalis (pleura visceralis)

Nummer 11 på "lunglobulus".

Lungsäckens inre blad. Täcker lungans yta inklusive lungans inskränningar.

cavitas pleuralis

Utrymmet mellan lungsäckens två blad. Innehåller en liten mängd serös vätska men är mycket smalt på grund av undertryck.

cupula pleurae YA

Lungsäckskupol över lungspetsen vid apertura thoracis superior. Kan ibland ses på lungröntgen.

recessus costodiaphragmaticus

Nedre, smal del av lungsäcken. Fortsätter nedom lungan till diafragmas fäste i bröstkorgsväggen.

endokrinologi

De hormonproducerande organen.

hypophysis

Nummer 11 på "sagittalsnittet".

Undre hjärnbihanget. Ligger i sella turcica, ovanför sinus sphenoidalis (vilket är en vanlig inkörspport vid hypofyskirurgi). Täcks av dura. "Chefen" bland körtlarna.

infundibulum

Hypofysstälken. Förbinder hypofysen med resten av hjärnan (mellanhjärnan).

lobus anterior (adenohypophysis)

Hypofysens framlob. Utgör ca 75% av hypofysen.

pars infundibularis (pars tuberalis)

Del som täcker hypofysstälken. Innehåller kapillärbädd för mottagning av substanser från hypothalamus.

pars intermedia

Tunn skiva mellan bakloben och pars distalis. Har hormonell betydelse hos barn. Innehåller kolloid.

pars distalis

Främre, större del. Innehåller flera olika hormonproducerande celler.

lobus posterior (neurohypophysis)

Hypofysens baklob. Utgör ca 25% av hypofysen. Består av axoner från nc. supraopticus och paraventricularis

hypothalamus

Nummer 18 på "sagittalsnittet".

Del av mellanhjärnan. Belägen ovanför hypofysen.

nucleus supraopticus

Kärna ovanför chiasma opticum. Sänder axoner för frisättning av neuroendokrina substanser i hypofysens baklob (ADH och oxytocin).

nucleus paraventricularis

Autonom kärna ovanför nucleus supraopticus, nära den tredje ventrikeln. Samma typ av celler som supraopticus.

glandula pinealis (*corpus pineale, epiphysis*)

Nummer 10 på "sagittalsnittet".

Tallkottkörteln. Belägen ovanför fyrrhögspattan. Kan innehålla hjärnsand (acervuli) hos äldre vilket fungerar som riktmärke då det blir vitt på röntgen. Producerar melatonin.

thymus

Syns ej på modell.

Brässen. Ligger bakom sternum. T-cellsutmognad. Tillbakabildas vid puberteten. God att steka eller gräddstuva.

glandula thyroidea YA

Nummer 46 på på "torsomodell".

Sköldkörteln. Belägen strax nedom larynx.

lobus dexter et sinister

Höger och vänster sidolob invid trachea.

isthmus glandulae thyroideae

Tvärstycke som förbinder sidoloberna.

glandula parathyroidea superior et inferior

Bilaterala övre och nedre bisköldkörtlar. Belägna på sköldkörteln baksida. Upp till ärtstora. Viktiga för Ca-balans.

glandula suprarenalis

Nummer 79 på "torsomodell".

Binjuren. Sitter upptill på njurarna, som toppluvor. Består av två delar med olika embryonalt ursprung.

cortex

Binjurebarken. Indelad i tre zoner (utifrån och in: GFR - zona glomerulosa, zona fasciculata och zona reticulata). Producerar steroider.

medulla

Binjuremärgen. Producerar katecholaminer.

Detta kompendium är skapat i Lund av Hampus Holmer och Alexander Astermark.
Feedback är varmt välkommet och skickas till alexander.astermark@gmail.com.

OBS! Kompendiet är inte granskat av fakulteten, varför utbildningen inte kan ta ansvar för eventuella felaktigheter!